

ET NYT SAMFUND I ET NYT ÅRHUNDREDE

Udkast til SF's princip- og perspektivprogram

1. Indledning

5

SF er et socialistisk parti.

Vi står overfor så store udfordringer, at en ny social udvikling er nødvendig, hvis civilisationen skal overleve og hvis der skal skabes anstændige levevilkår for alle.

10

Den store forskel mellem rige og fattige i verden er en tikkende bombe for os alle. Miljøproblemerne vokser og ændrer grundlæggende ved livsbetingelserne på jorden. Vi slider så meget på de naturlige ressourcer, at ressourceknaphed i stigende grad skaber konflikter. Vi oplever voldsomme teknologiske forandringer, som ændrer arbejdsbetingelserne og som gør mennesket i stand til at gribe ind i naturen på en radikal ny måde. Vi oplever en social marginalisering, hvor flere og flere køres ud på et sidespor - også i den rige del af verden - hvilket nødvendiggør radikalt nye tiltag, hvis sammenhængskraften skal fastholdes. Der er udviklet stadig mere raffinerede våbensystemer, der fortsat gør verden som et usikkert sted at leve i. Globaliseringen finder i øjeblikket sted på et liberalistisk grundlag, der styrker de kapitalistiske markeds kræfter og de transnationale selskaber.

15

20

Men udviklingen kan ændres - hvis vi vil. Det forudsætter et opgør med kapitalismen og folkelig opbakning bag en ny social udvikling, hvor hensynet til menneskelig og social udvikling og ansvarlighed overfor miljøet vejer tungere end kortsigtede økonomiske interesser.

25

SF's udgangspunkt er en udogmatisk socialisme, der har sit udspring i arbejderbevægelsens kampe og i den marxistiske samfundsforståelse. Den har rod i en humanistisk og kulturradikal tradition, der vægter menneskelig udfoldelse og medmenneskelig ansvarlighed. Den er inspireret af den danske selvforvaltningstradition. Og den er påvirket af de folkelige kampe i sidste halvdel af det 20. århundrede for bl.a. fred, ligestilling og miljømæssig bæredygtighed..

30

Kernen i SF's socialismeopfattelse er, at det er mennesket, der skal skabe og styre både sit eget liv og udviklingen af samfundet. SF ønsker, at den enkeltes frie og alsidige udvikling skal være både mål og middel for hele samfundets udvikling. Alle borgere skal have mulighed for at tage stilling til og ansvar for samfundets udvikling i fællesskab med andre. Det er kun muligt, hvis nogle af samfundets grundlæggende strukturer og magtforhold revolutioneres.

35

SF's socialismeopfattelse bygger i særlig grad på

40

- en grundlæggende kritik af det bestående samfund, dets uretfærdigheder og dets skæve magtforhold

- en vision om et andet og bedre samfund, som sætter menneskers frihed og mulighed for at realisere sine drømme og livsprojekter i centrum
- en fundamental overbevisning om, at værdier som frihed, lighed, solidaritet og miljømæssig bæredygtighed kan og skal være grundlaget for en progressiv samfundsudvikling
- en erkendelse af, at en sådan grundlæggende forandring og forbedring af samfundet kræver, at magtforhold og økonomiske relationer ændres tilsvarende, nationalt såvel som internationalt
- en insisteren på, at fremtiden skaber bedre vilkår for menneskers livsudfoldelse, hvis den formes gennem en åben demokratisk dialog og bevidste politiske prioriteringer

SF har modet og viljen til de gennemgribende forandringer. SF har visionerne om fornyelse af det danske samfund og det internationale samarbejde. Og SF har troen på menneskers vilje og evne til selv at tage magten og ledelsen over samfundet og dermed skabe en ny og positiv fremtid.

2. Analyse: Et ulige samfund i en ulige verden

Alternativ A

2.1. Den kapitalistiske samfundsstruktur.

Kapitalistiske samfund er kendetegnede ved, at ejendoms- og råderetten over vigtige samfundsmæssige produktionsmidler er privat og dermed ikke underlagt demokratisk indflydelse. Denne skæve fordeling af magten i produktionen gør, at samfundets ressourcer og magtmidler koncentrerer sig i hænderne på et mindretal af befolkningen.

Med økonomisk magt følger en stor politisk indflydelse. For det første gennem magten til at træffe afgørende beslutninger om bl.a. økonomisk vækst og beskæftigelse, som vedrører hele samfundet. For det andet gennem direkte og indirekte økonomiske forbindelser til de politiske beslutningstagere. Og for det tredje fordi kapitalismens normer og værdier gennemsyrrer alle dele af samfundslivet.

I den kapitalistiske samfundsstruktur indebærer markedskræfterne en tendens til centralisering og monopolisering. Ejere af kapital er optaget af at få pengene til at yngle. Derfor bliver den økonomiske magt koncentreret i stadig færre og stadig større virksomheder. På denne måde er "fri konkurrence" en ustabil og selvdestruktiv tilstand.

Denne koncentration af økonomisk magt spredt sig på tværs af landegrænser. Selv om de fleste virksomheder er afhængige af vilkårene i de enkelte nationalstater, skaber behovet for kapitalkoncentration et pres for international liberalisering af handel og kapitalstrømme. Jo større markeder, liberaliseringen skaber, jo større bliver koncentrationen af kapital og den økonomiske magt, der følger den.

2.1.1. Stat og samfund.

85 Kapitalismen er under stadig forandring. De fleste steder i verden er staten udbygget kraftigt – nogle steder i form af en egentlig velfærdsstat – men overalt i verden spiller staten en aktiv rolle i økonomisk regulering, disciplinering, uddannelse mv.

90 Den offentlige sektor er dermed blevet en vigtig faktor i samfundet. Velfærdsstaterne viser, at staten kan sikre væsentlige rettigheder for bl.a. lønmodtagere. Men staten har ofte en undertrykkende rolle i samfundet.

95 For det første fordi statsmagten ikke befinder sig i et tomrum. Den kan være med til at opretholde de økonomiske, sociale og demokratiske uligheder i samfundet gennem sine institutioner og interessefællesskab med de dominerende økonomiske kræfter. For det andet fordi statens magt afhænger af regler og systemer, som tit strider mod individernes og fællesskabernes frie livsudfoldelse.

100 Staten er formet af kampene mellem de sociale kræfter i samfundet, og den afspejler de skæve magtforhold, der gælder i et kapitalistisk samfund. Den er derfor aldrig neutral, men den kan påvirkes gennem de sociale kræfters kamp – ikke mindst hvis der er tale om et demokratisk politisk system.

Det gælder ikke bare i nationalstaterne, men også de internationale organisationer. Den kapitalistiske samfundsorganisering har overalt klare konsekvenser for den måde, politik fungerer på.

2.1.2. Arbejdet i det moderne samfund.

105 Den industrielle masseproduktion spiller en helt central rolle i samfundsøkonomien. Men masseproduktion er nedslidende og demotiverende for medarbejderne, selv om teknologiske landvindinger i visse henseender gør det muligt at erstatte den menneskelige arbejdskraft.

110 Den industrielle produktionsform har mange fordele, men i kapitalistiske samfund kan den ikke garantere forbrugerne kvalitet og individualitet, men alligevel vinder den frem i mange sammenhænge. Indenfor bl.a. fødevarereproduktionen sker der en voldsom industrialisering – men også en reaktion i form af et forbrugerkrav om større kvalitet, bedre sundhed og mere fødevarerikkerhed.

115 Selv om de ansatte i servicesektoren ofte har større frihed til at tilrettelægge arbejdet, er de også pressede af at skulle levere et tilstrækkeligt overskud for virksomheden. Offentligt ansatte arbejder ikke for en kapitalejer, og det giver andre betingelser i kampen for løn, arbejdsvilkår og indflydelse. Men ikke desto mindre er de underlagt et kontant effektivitetskrav, som bl.a. fører til et hårdt fysisk og psykisk arbejdsmiljø.

120

Alternativ B

2.1. Demokratiet er fortsat utilstrækkeligt

125

Det har altid været en mærkesag for socialister at udvide de demokratiske rettigheder og individets muligheder for fri udfoldelse under ansvar overfor fællesskabet. De seneste godt 200 år er det lykkedes at udvide det politiske demokrati i den vestlige verden og i store dele af den øvrige verden. Enevælden er afskaffet og demokratiet er blevet indført og udviklet. Det er ikke længere kun nogle få velhavende mænd, som kan afgive deres stemme

130

eller blive valgt til parlamentariske forsamlinger. Mulighederne for fri og lige udfoldelse er også blevet forbedret radikalt. Dermed også være sagt, at centrum-venstrekræfterne har høstet mange sejre i især det sidste århundrede.

135

Men det er ikke gjort med det. Demokrati er andet end valgt til parlamentariske forsamlinger. Der eksisterer fortsat mange barrierer i forhold til at få udvidet demokratiet og til at få styrket individets frie og lige muligheder. Der er således fortsat en række demokratiske kampe og udfordringer for socialister lokalt, nationalt, internationalt og globalt:

140

- Koncentrationen af produktionen i verdensomspændende virksomheder og kapitalen i store pengetanke er en demokratisk udfordring.
- Den politiske magt er fortsat ikke stor nok. Der er brug for at udvide det politiske demokrati i det internationale samarbejde. Og der er brug for at fordele magten mere lige.
- Det er fortsat et demokratisk underskud i vores nære verden. Både som brugere af den offentlige sektor og som ansatte i en virksomhed, har vi ikke tilstrækkelig indflydelse på de beslutninger som vedrører os og vores hverdag.

145

2.1.1. Den økonomiske magt koncentrerer.

150

Karl Marx har fået ret i, at erhvervslivet har kraftige tendenser til monopolisering. En ureguleret kapitalisme er den største trussel med et frit og velfungerende marked. Og ikke mindst en demokratisk trussel. Efter nogle årtier med fusioner og koncentration på nationalt plan er man inden for mange brancher gået ind i en fase med internationale og globale fusioner og med verdensomspændende eksklusive enerets- og patentrettigheder. Denne udvikling placerer meget stor magt uden for demokratisk og politisk kontrol. Magten er i stedet placeret hos aktionærer og investorer og hos de ansatte topledere i virksomhederne.

155

160

Også på det finansielle område koncentrerer magten. Der er ingen kontrol med og mod de spekulanter, der i kraft af store pengetanke kan tvinge nationalstater i knæ gennem aggressive spekulationer. En stor del af denne kapital er pensionsopsparinger og medarbejderaktier. Der er imidlertid ikke hidtil set den store forskel i adfærden hos kapital ejet af de mange i forhold til kapital ejet af de få. Det skyldes blandt andet, at pensionsopsparerne ikke har demokratisk indflydelse på anvendelsen af deres kapital.

165

2.1.2. Den politiske magt er fortsat for lille og skævt fordelt

170

Det er fortsat i alt for lille omfang politiske beslutninger hos demokratisk valgte personer, som fastlægger rammerne for samfundsudviklingen. Det politiske rum er endnu ikke udviklet til at kunne styre store virksomheder, store kapitalkoncentrationer, store lande og store internationale samarbejdsorganisationer. Der er brug for at etablere demokratiske internationale fora, hvor den nødvendige styring og regulering kan udformes og håndhæves.

175

I stort set alle internationale og globale samarbejdsorganisationer udøver de store stater en stor indflydelse. Samarbejdsorganisationerne er imidlertid et demokratisk fremskridt, hvor de mindre stater trods alt får mere indflydelse end i en verden uden samarbejde, hvor stormagterne bestemmer alt selv. Men stater med stor økonomisk, militær og politisk magt har fortsat for stor indflydelse. Dette er blandt andet muligt fordi de demokratiske strukturer i for eksempel WTO og FN ikke er tilstrækkeligt udviklede til at balancere store aktørers legitime krav om relativ større indflydelse mod små aktørers lige så legitime krav om indflydelse i rimeligt omfang.

180

185

2.1.3. Ny teknologi giver nye udfordringer.

190

Udviklingen af de moderne informationsteknologier som bl.a. internet har givet mulighed for en ny form for organisering af arbejdet inden for bestemte brancher især i de højtindustrialiserede lande. Her bliver produktionen stadig mere afhængig af teknologi og viden, og udviklingen af medarbejdernes kompetencer i virksomheden bliver i stigende grad nødvendig for at kunne tiltrække kapital.

195

Denne udvikling gør, at nye ledelsesinstrumenter tages i brug. Individuelle lønsystemer koblet med bedre muligheder for medarbejderindflydelse over det nære arbejdsliv vinder indpas.

200

Individualiseringen og forskellene i arbejdsvilkår risikerer at svække solidariteten og give nye skævheder, hvor den mindre uddannede del af arbejdskraften lades i stikken af kapitalejere og ledere på den ene side og den højtuddannede arbejdskraft på den anden side.

Men trods nye skel er der fortsat nogle grundlæggende fælles vilkår for alle lønmodtagere. Lederne sætter målene for arbejdsindsatsen, leder arbejdet, og afgør, hvem der kan undværes.

205

Alternativ A

210

Klassesamfundet og klassekampen er altså stadig en realitet. Det gælder på arbejdspladsen, hvor der foregår en kamp om løn, arbejdsforhold og indflydelse, og det gælder i den overordnede kamp om fordeling af magt og velfærd i samfundet. I et kapitalistisk samfund findes der kun gradbøjninger af jobsikkerhed og medbestemmelse. Samfundene er derfor fortsat delt i to, hvor lønmodtagerne er afskåret fra samfundsmagtens centrale positioner. Og skellet mellem samfundets økonomiske og politiske elite på den ene side og den almindelige befolkning på den anden graves stadig dybere.

215

Imidlertid svækker de nye skillelinjer mellem lønmodtagerne solidariteten og fremmer krav om fleksibilitet på arbejdsgiverens præmisser. Det er et gode, hvis den enkelte kan indrette sit liv fleksibelt. Men hvis det sker på arbejdsgiverens betingelser er resultatet i stedet, at arbejdspresset bliver større, at skellet mellem arbejdsliv og fritid bliver nedbrudt, og at betingelserne for et meningsfyldt familieliv forringes. Og når det kommer til det grundlæggende spørgsmål om fordelingen af magten i samfundet, vil alle de, der *ikke* beklæder de magtfulde nøglepositioner i samfundet, have fordele af en politik, der konsekvent gør op med den ulige fordeling af magt og indflydelse.

220

225

Et socialistisk projekt har således meget bedre vilkår hos den brede befolkning end i den politiske og økonomiske elite, men SF's politik vil ikke gavne alle lønmodtagere i samme omfang. Dårligt stillede vil opleve markante fordele og velfærdsforbedringer ved SF's politik, mens mange i de bedre stillede mellemlag vil givetvis kunne se en snæver økonomisk egeninteresse i at støtte en borgerlig politik. Alligevel er der et stort potentiale også blandt disse grupper, fordi de gennem uddannelse og arbejde kan vedkende sig visionerne om et mere retfærdigt og demokratisk samfund.

230

Alternativ B: Ingen tekst – alternativ A udgår.

235

2.1.4. Mod et medie- og ekspertsamfund

240

I det moderne samfund spiller massemediernes kontrol over informationer og den politiske dagsorden en stadig større rolle, hvilket begrænser demokratiet. Massemedierne fungerer i vid udstrækning på markedsvilkår og det spiller en større rolle at få overskud på regnskabet end at sikre den demokratiske debat. Komplekse samfundsproblemer forenkles ofte til simple, løsrevne konflikter.

245

Samtidig flyttes mange afgørende beslutninger fra åbne og demokratiske forsamlinger over i lukkede netværk mellem embedsmænd, erhvervsfolk, politikere, professionelle interesseorganisationer og eksperter. Det sker på alle niveauer. F.eks. flyttes en stor del af politikformuleringen over i kommissioner, råd, kommunale organisationer samt globale institutioner som WTO, som – fordi deltagerne ikke er på demokratisk valg – kan afklare de politiske diskussioner og overlade det til politikerne at føre de "nødvendige" beslutninger ud i livet. Derved bliver beslutningsprocesserne sværere at gennemskue og påvirke, og det bliver næsten umuligt at stille de folkevalgte politikere til ansvar for udviklingen.

250

I denne udvikling forsvinder de klare politiske valg mellem forskellige udviklingsmuligheder for samfundet. Indflydelseskanalerne indimellem valgene er i vid udstrækning forbeholdt de, der gennem f.eks. erhvervslivet, de

255 professionelle interesseorganisationer eller bureaukratiet kan etablere netværk
med de politiske ledere. Den frie kritiske offentlighed og det civile samfund
svækkes

.

260 **2.2. Social og økonomisk ulighed**

Kapitalismen er det samfundssystem, der til dato har sikret de fleste goder og
den største materielle rigdom. Men samtidig har den også fastholdt og skabt
en kolossal social og økonomisk ulighed. Årsagerne til denne ulighed skal
265 findes kapitalismens skæve magtfordeling. Men den skyldes også, at hele
kapitalismens dynamik bunder i det enkelte individs jagt efter økonomiske
goder, og den egoisme, det fører med sig.

Uligheden viser sig på mange måder. Som forskellen på fattig og rig eller på
magtesløs og magtfuld. Men også som uligheder mellem køn, etniske grupper
osv. Magtesløsheden vendes indad og skaber splid mellem grupper i
270 samfundet.

Ulighed og udstødning har voldsomme konsekvenser i form af bl.a. misbrug,
sygdom og kriminalitet. Økonomisk og social ulighed er dermed tæt
sammenknyttet, så en stærk eller svag økonomisk position oftest også hænger
sammen med en tilsvarende social placering. Og den sociale position – god
275 såvel som dårlig – går oftest i arv mellem generationerne.

Så længe uligheden blomstrer, som den gør i det nuværende samfund,
forbliver frihed en abstrakt størrelse for store dele af befolkningen. Den
formelle frihed bliver først reel, når alle sikres lige muligheder for at gøre deres
drømme til virkelighed. Det gælder både nationalt og internationalt.

280 **2.2.1. Velfærdssamfund under pres.**

Velfærdssamfundene har medvirket til at mindske den økonomiske
og sociale ulighed og velfærden har myndiggjort store dele af
befolkningen.

Velfærdstanken står på mange måder i modsætning til markedstanken. I et
285 velfærdssamfund fordeles goderne efter behov og ikke efter udbud og
efterspørgsel. Produktionen af velfærdsydelser skal ikke skabe profit. Og
velfærdssystemet er direkte underlagt demokratiske beslutninger. Dermed kan
velfærdssamfundet sikre friheden til at realisere drømme og livsprojekter
uafhængigt af markedets magtforhold.

Borgerlige kræfter har sat de solidariske elementer i velfærdssamfundene
290 under pres. For det første ved en ideologisk accept af større ulighed, som bl.a.
giver sig udtryk i øget brug af forsikringsordninger. For det andet ved en
udbredt og ukritisk brug af markedslignende instrumenter i organiseringen af
den offentlige sektor, som f.eks. privatiseringer. Denne udvikling i
295 velfærdssamfundene er i sig selv med til at fremme filosofien om, at enhver er
sin egen lykkes smed, på bekostning af solidaritet og individernes ansvar

overfor hinanden og for fællesskabet. Og dermed kan den yderligere forstærke nedbrydningen af velfærdssamfundene.

300 Men et blindt forsvar for den nuværende velfærdsstat har samtidig været med til at sinke en fornyelse af velfærdsmodellen. For staten varetager i mange sammenhænge de velstillede, de veluddannede og de magtfuldes interesser. Alt for stor en del af velfærdsstaten bygger på stive systemer og standardløsninger. Og velfærdsstaten står på mange måder i modsætning til myndige menneskers muligheder for selv eller i fællesskab med andre at tage 305 magten over hverdagen og samfundet.

2.2.2. Et sammensat samfund.

Den ekstreme højrefløj er i en række vestlige lande vokset med fornyet styrke med en kombination af fremmedhad, nationalisme, intolerance og snæversyn. Anledningen har oftest været, at de fleste vestlige samfund – herunder også 310 Danmark – er blevet egentlig multikulturelle i takt med tilgangen af flygtninge og indvandrere fra forskellige dele af verden. Samtidig har socialdemokratisk ledede regeringer forsømt at skabe velfærdsforbedringer for de dårligst stillede grupper i samfundet. Den sociale utryghed er vokset og i takt hermed er potentialet for de ekstreme grupper blevet større.

315 Kultur mødet afføder i sig selv vanskeligheder, og en mangel på debat om og løsning af disse problemer har været med til at skabe skel i befolkningen. Integrationen er samtidig slået fundamentalt fejl – først og fremmest fordi det ikke er lykkedes flygtninge, indvandrere og deres efterkommere at få fodfæste på arbejdsmarkedet, i boligområderne og i uddannelsessystemet. I et 320 samfund, hvor utryghed og utilstrækkelig velfærd er en del af hverdagen, har det skabt en usikkerhed, som kun forstærkes af, at der blandt nogle indvandrere florerer et fortidigt syn på menneskerettigheder, demokrati, ligestilling og tolerance.

2.3. Miljøbelastningen vokser

Alternativ A

330 Kapitalismen, den industrielle udvikling og masseforbruget har medført en hidtil uset belastning af naturgrundlaget. Ligeledes har udviklingen af de teknologiske muligheder forøget risikoen for miljødelæggelser – men har samtidig bidraget til løsningen af andre miljøproblemer.

Miljødelæggelser er ikke kun et fænomen knyttet til den industrialiserede verden. Også i de mindre udviklede dele af kloden belaster menneskers adfærd og forbrug naturgrundlaget. Men i takt med den industrielle udvikling er det blevet stadig mere klart, at når beslutningerne om produktion og forbrug 335 overlades til markeds kræfterne, fører det til overforbrug af ressourcer, forurening og skader på menneskers sundhed.

Miljøspørgsmålet er i sin kerne meget politisk og konfliktfyldt, fordi det rummer spørgsmålet om den private råderet sat op mod hensyn til fællesskabet, og

340 fordi det er forbundet med vældige økonomiske interesser. Men desværre er miljødiskussionen i stigende grad blevet teknokratisk, ufolkelig og apolitiseret.

Miljøproblemerne kan løses, men det kræver en langt stærkere samfundsmæssig styring af både produktion og forbrug – nationalt såvel som internationalt.

Alternativ B

345 Den industrielle udvikling har medført et hidtil uset overforbrug af naturgrundlaget, ligesom påvirkningerne af omgivelserne ved den industrielle produktion og det dermed sammenknyttede masseforbrug i især den vestlige verden, er enorme. Reelt er menneskets og måske klodens langsigtede overlevelse truet. Udviklingen af de teknologiske muligheder har både forøget risikoen for miljødelæggelser og har samtidig løst andre miljøproblemer.

350 Miljødelæggelser er ikke kun et fænomen knyttet til den industrialiserede verden. Også i de mindre udviklede dele af kloden har menneskers adfærd og forbrug meget negative virkninger på naturgrundlaget. Men i takt med den industrielle udvikling er det blevet stadig mere klart, at når beslutningerne om produktion og forbrug overlades til markeds kræfterne samtidig med at udnyttelsen af naturgrundlaget er gratis, fører det til overforbrug af ressourcer, forurening og skader på menneskers sundhed. Miljøspørgsmålet er i sin kerne meget politisk og konfliktfyldt, fordi det rummer spørgsmålet om den private råderet sat op mod hensyn til fællesskabet, og fordi det er forbundet med vældige økonomiske interesser.

360 Miljøproblemerne kan løses, men det kræver en langt stærkere samfundsmæssig styring af både produktion og forbrug – nationalt såvel som internationalt.

2.4. Globalisering og internationale udfordringer.

365 De globale uligheder er utålelige og urimelige.

370 Det er uholdbart, *når* over 1 mia. mennesker må leve under 1 dollar om dagen, *når* godt og vel halvdelen af jordens befolkning må leve for under 2 dollars om dagen, *når* den globale indkomstfordeling i de seneste 40 år er blevet stadig skævere, *når* mindre end 20% af jordens befolkning bruger mere end 80% af energiresourcerne.

375 Globaliseringen betyder, at der i forhold til tidligere er snævrere grænser for nationalstaternes handlemuligheder, og der opstår nye opgaver og vilkår for nationalstatslig politik. Den teknologiske udvikling ændrer økonomiske og sociale strukturer – og dermed rammerne for den politiske kamp mellem højre og venstre. Globaliseringen ligger i forlængelse af efterkrigstidens økonomiske deregulering og er udtryk for, at økonomi, politik, kultur og informationer i stigende grad overskrider de nationale grænser .

380 Indtil nu har den økonomiske globalisering fundet sted på liberalistisk grundlag uden modkræfter af betydning. Verdens fattige er ikke kommet med i denne dynamik, hvor en global kapitalisme har styrket de store selskabers indtjening. Denne økonomiske udvikling betyder ikke, at nationalstaterne tømmes for indhold. Den politiske kamp og den ujævne demokratisering
385 udfolder sig stadig hovedsageligt indenfor nationalstaterne. Men vilkårene for national politik ændres. Internationale organisationer spiller en større rolle. Den nationale politik må derfor i højere grad tage højde for de internationale sammenhænge.

390 Globalisering er ikke en naturkraft, men menneskeskabt. Derfor kan den selvfølgelig også styres og reguleres af mennesker. Men kun hvis der er folkelig og politisk vilje, kan der skabes global lighed og retfærdighed

2.4.1. Sikkerhed i opbrud

395 Den internationale politik er domineret af USA's globale overherredømme og militære overlegenhed. USA respekterer kun den internationale retsorden i det omfang, den er i overensstemmelse med amerikanske interesser. Den amerikanske dominans har skabt en håbløshed og bitterhed i den fattige verden, som fører til social uro, flygtningestrømme og terrorisme. Men den har samtidig skabt utilfredshed hos flere af de traditionelle amerikanske allierede
400 bl.a. i Europa.

Siden murens fald er det blevet stadig tydeligere, at der er en kløft mellem den europæiske og amerikanske måde at håndtere udenrigspolitiske relationer på. Hvor USA traditionelt har ordnet deres mellemværender ved kontant militær afregning, har europæerne i langt højere grad levet med usikkerhed og valgt
405 en forhandlingens vej i stedet for konfrontationen.

Sikkerheden er truet fra langt flere fronter end tidligere, og den rent militære strategi er både utilstrækkelig og skadelig for den globale sikkerhed. For det første fordi trusler om vold ikke længere er forbeholdt militært stærke stater. Organisationer og mindre stater kan også true sikkerheden gennem
410 terrorhandlinger. For det andet fordi også økologiske sammenbrud, flygtningestrømme, hungersnød, økonomisk depression, kriminalitet og social uro kan udgøre sikkerhedsproblemer.

Regionaliseringen og USA's dominans har svækket FN som ramme for den internationale retsorden. Det har medført større internationalt anarki, hvor der
415 er risiko for et nyt militært kapløb.

Alligevel er demokrati og menneskerettigheder kommet til at spille en mere central rolle i international politik. Det er i højere grad blevet legitimt at gribe ind i et andet lands indre anliggender med det formål at beskytte menneskerettighederne - også militært. Uanset de bagvedliggende økonomiske
420 og magtpolitiske interesser, har militære indgreb funderet i det internationale demokrati betydet en væsentlig styrkelse af menneskerettighederne.

2.4.2. Den europæiske dynamik

425 EU er en politisk arena for kampen mellem højre og venstre. Det politiske højre vil også på europæisk plan fjerne politisk regulering af virksomheder og marked og undergrave de europæiske velfærdssamfund. Omvendt arbejder det politiske venstre for at sikre en bedre regulering af markedet og et solidt fundament for de europæiske velfærdssamfund.

430 Men EU-samarbejdet svækkes af mangel på demokrati, folkelig opbakning og folkelig diskussion. Dette har i en række lande medført vidtstrakt folkelig skepsis imod EU-samarbejdet.

Alternativ A

435 Der er flere strømninger, som nærer skepsis overfor EU. I de senere år har det især været den nationale – nogle steder endog nationalistiske – højrebølge, som skyller ind over Europa. Dens repræsentanter står for, at enhver er sig selv nærmest – på individniveau såvel som på nationalt niveau. Men der er også mange, som i bedste fald står uforstående overfor de politiske strømninger, som ønsker en egentlig europæisk forbundsstat med fælles præsident og regering og med fælles militær, politi, retsvæsen, mønt mm. Fraværet af en egentlig europæisk offentlighed, hvori den folkelige og politiske dialog om den fælles europæiske udvikling kan finde sted er også en væsentlig medvirkende faktor til, at store befolkningsgrupper føler sig hægtet af diskussionerne om udviklingen af EU. Det nødvendige europæiske samarbejde og den folkelige opbakning til dette er således truet fra flere sider.

Alternativ B

450 Ambitionen for store dele af den politiske elite er et EU med træk, der minder om en egentlig forbundsstat. Men disse ideer har ingen folkelig forankring, og man risikerer, at hele opbakningen til det internationale samarbejde forsvinder, hvis opmærksomheden hviler på prestigeprojekterne frem for på at løse de reelle problemer, de europæiske befolkninger står overfor.

455 Denne drøm bygger på illusionen om en fælles europæisk offentlighed og folkelig legitimitet for EU's institutioner. Men intet kunne være fjernere fra en virkelighed, hvor de nationale demokratier er omdrejningspunktet for den politiske debat og beslutningsproces, og hvor de kulturelle, sproglige og politiske forskelle mellem landene er meget klare. Heller ikke i indretningen af velfærdssystemerne findes der en europæisk fællesnævner.

460 Prestigeprojekterne er i sig selv skadelige for det internationale samarbejde. Et tæt militært samarbejde i Europa kan destabilisere en i forvejen sårbar international sikkerhedssituation. ØMU'en er dels meget udemokratisk, og dels risikerer et forhastet ØMU-projekt at forværre en økonomisk krise. Samtidig skaber ØMU'en et vældigt pres for at integrere yderligere på bl.a. velfærdsområdet blandt medlemslandene. Dermed risikerer ØMU'en at skabe nye skel i forhold til omverdenen.

470 Udviklingen af EU må nødvendigvis tage udgangspunkt i og respektere de kulturelle, sproglige og politiske forskelle mellem medlemsstaterne. Et samarbejde, som skal fungere med så mange og så forskellige lande må nødvendigvis satse på at løse praktiske problemer og udnytte fælles muligheder frem for at gennemføre en snæver unionsopbygning uden folkelig opbakning.

2.4.2. EU som modpol til USA

475 **Alternativ A**

480 Der er ved at opstå en tiltagende modsætning mellem europæiske prioriteringer om velfærdsudvikling, miljøansvarlighed og behovet for internationale regler på den ene side og så amerikanske prioriteringer. EU har således udviklet sig til at være den progressive stemme når der skal laves globale aftaler og regler. EU kan i langt højere grad udnytte sin økonomiske og politiske styrke til at formulere et aktivt modspil til USA. Dette gælder ikke mindst i internationale fora og omkring internationale konflikter, før de har udviklet sig til militære konflikter.

485 **Alternativ B**

490 USA's dominans stiller nye udfordringer til det europæiske samarbejde. Det indebærer en risiko for en verden, hvor Europa opruster og afkobler sig fra samarbejdet over Atlanten. En fremtidig udvikling af flere militære supermagter på bekostning af et bredt sikkerhedspolitisk samarbejde i FN vil kunne skabe en verden, der er endnu mere uforudsigelig og usikker end under Den Kolde Krig. Men EU-landene kan også søge at overvinde koldkrigslogikken og binde USA ind i et internationalt samarbejde med vægt på velfærd, miljøansvarlighed og en global, demokratisk retsorden.

495

2.4.3. Skabelsen af et helt Europa

500 Efter diktaturregimernes fald i Østeuropa er de bureaukratiske planøkonomier blevet afløst af en markedsøkonomi, hvor vestlige koncerner og mafialignende organisationer har overtaget vitale dele af produktionsapparatet. Det har skabt store sociale spændinger og uligheder, hvor en lille elite har opnået ufattelig rigdom, mens den brede befolkning har oplevet en faldende levestandard. Det truer den demokratiske stabilitet. Og samtidig udnytter politiske kræfter kynisk de religiøse og etniske stridigheder, der ulmer mange steder.

505 Det har ikke mindst vist sig i tragedien på Balkan, hvor Jugoslaviens opløsning førte til et inferno af vold. Selv om demokratiet efterhånden synes at have fået overtaget i de fleste lande på Balkan, lurer de voldsomme konflikter fortsat, og det kræver en kolossal økonomisk, social og demokratisk indsats at bringe landene på fode igen.

510 En række af de central- og østeuropæiske lande synes nu at have EU-
medlemskabet indenfor rækkevidde, selv om der fortsat er mange problemer,
der skal løses. Deltagelse i et forpligtende økonomisk og politisk samarbejde vil
være en af de bedste måder at sikre en ligeværdig økonomisk udvikling og en
515 forankring af demokratiet. Men forsvinder udvidelsesperspektivet – også for
Balkanstaterne – kan den økonomiske og sociale nød føre til alvorlige
tilbageslag for demokratiet.

3. Strategi: Demokratisk socialisme.

520

3.1. Socialismen er mulig

Alternativ A:

525 SF vil et socialistisk samfund. Det betyder:

- 530 ▪ at den socialistiske blandingsøkonomi er præget af forskellige former for fælleseje og råderet over de vigtigste produktionsmidler og den finansielle sektor.
- at de demokratiske principper og rettigheder, vi kender i dag, udvides og styrkes, så de omfatter alle dele af samfundet – også det økonomiske liv og den offentlige sektor.
- at Folketinget vil være det danske samfunds højeste demokratiske myndighed, der fastlægger rammerne for de selvforvaltende enheder og de sociale fællesskaber.
- 535 ▪ at samfundets prioriteringer – økonomisk, økologisk og socialt – fastlægges efter åben, fri demokratisk debat og at anvendelsen af markedskræfterne skal rettes ind mod disse hensyn.
- 540 ▪ at den enkeltes frie udvikling er forudsætningen for samfundets frie og alsidige udvikling, hvilket indebærer at alle sikres adgang til udviklende arbejde, alsidige forbrugsmuligheder, et righoldigt kulturliv og tid til personlig udfoldelse.
- 545 ▪ at frihed, lighed, solidaritet og økologisk ansvarlighed er grundlaget for samfundets udvikling. Et samfund, der på en gang bygger på alles mulighed for livsudfoldelse og den enkeltes ansvar for fællesskabets demokratiske værdier.
- at sociale og miljømæssige hensyn inddrages overalt i samfundet. Dette indebærer en ny vækstmodel baseret på forsigtighedsprincippet, regulering og nye miljøvenlige teknologier. (-)
- 550 ▪ at samfundet fortsat vil være under konstant udvikling. Forskelligheder og modsætninger, nye problemer og nye behov vil hele tiden stille nye udfordringer for en socialistisk samfundsbevægelse.

- 555
- at moderne socialisme er en international bevægelse. Derfor arbejder SF for menneskerettigheder, global lighed og demokratisering af internationale forhold, at alle mennesker frigøres fra politisk, økonomisk, social, kønsmæssig, etnisk, religiøs og anden undertrykkelse.

Alternativ B

SF's samfundsvision er ambitiøs og international. SF tror på, at mennesker selv og i fællesskab kan og skal tage magten og ledelsen over hverdagen og samfundet.

560 SF arbejder for demokratiske rettigheder for alle, for at alle mennesker kan udfolde sig frit og har mulighed for at realisere deres potentialer indenfor rammerne af fællesskaberne, og for et bæredygtigt samfund for nuværende og kommende generationer. Det betyder at vi konsekvent arbejder for at værdierne demokrati, frihed, solidaritet og bæredygtighed er grundlaget for samfundets udvikling – lokalt, nationalt, internationalt og globalt.

565 Det betyder:

Demokrati

- 570
- at samfundets prioriteringer – økonomisk, socialt og miljømæssigt – fastlægges gennem demokratiske politiske beslutninger efter åben og fri debat
  - en stærk demokratisk kontrol med markedet og den finansielle sektor for blandt andet at sikre miljø og for at undgå monopoldannelse og konkurrenceforvridning.
  - at sikre brugerne og de ansatte indflydelse på deres nære hverdag

Frihed

- 575
- at sikre det enkelte individ størst mulig fri udfoldelse under ansvar for og pligt til at løfte sit ansvar for fællesskabet
  - at det enkelte individ får lige muligheder for at udfolde sine evner og kvalifikationer
  - 580 ▪ at forsvare den enkeltes retssikkerhed og ret til og mulighed for frit at ytre sig

Solidaritet

- at samfundet indrettes og reguleres, så urimelige uligheder fjernes
- 585 ▪ at samfundet løfter det fælles ansvar for udsatte personer, grupper og lande med udgangspunkt i respekt, værdighed og selvværd for og hos disse

Bæredygtighed

- at samfundsudviklingen på alle niveauer skal sikre at samfundet er miljømæssigt bæredygtigt nationalt, internationalt og globalt
- 590 ▪ at bæredygtighed går foran økonomi i samfundets prioriteringer

3.2. En ny vej til et bedre samfund.

595

Alternativ A

SF vil en grundlæggende samfundsforandring. Det betyder:

- at der sammentømmes en historisk blok af befolkningsgrupper og organiseringer, som ønsker og støtter en grundlæggende samfundsforandring
- 600 ▪ at et folkeflertal gradvist afskaffer kapitalismen og tiltager sig den politiske og økonomiske magt i samfundet
- at de vigtigste produktionsmidler gradvist overgår til samfundsmæssig fælleseje
- 605 ▪ at den revolutionære proces vil være baseret på en række skærpede kampe mellem folkeflertallet og borgerskabet som i omfang og dybde vil være tiltagende i takt med at folkeflertallet gennemtvinger demokratiske reformer, der antaster borgerskabets positioner og privilegier
- at det parlamentariske demokrati vil blive styrket og udvidet i koordinatión med en grundlæggende forandring af statsapparatet og dannelsen af en række nye demokratiske selvforvaltningsorganer
- 610 ▪ at strukturer og mekanismer i samfundet gradvis omdannes gennem små og store skridt, så frihed, lighed, solidaritet og økologisk ansvarlighed gøres til de bærende principper for samfundets udvikling
- at magtstrukturer og -koncentrationer nedbrydes og demokratiseres og økonomiske, politiske og sociale privilegier afskaffes og at demokratiets rækkevidde stadig udvides
- 615 ▪ at der i de relevante parlamentariske forsamlinger skabes en alliance, der kan gennemføre de nødvendige samfundsforandringer
- at de konkrete former for overgangen til socialismen ikke lader sig fastlægge på forhånd. Folkeflertallets indsigt og konkrete indvundne erfaringer vil være af afgørende betydning for hvordan den revolutionære proces – med en stadig mere gennemgribende demokratisering og omdannelse af det kapitalistiske samfund – vil forløbe
- 620

625

Alternativ B

SF vil en grundlæggende samfundsforandring. Det betyder:

- at der sammentømmes en historisk blok af befolkningsgrupper og organiseringer, som ønsker og støtter en grundlæggende samfundsforandring baseret på SF's politiske værdier og mål
- 630 ▪ at et folkeflertal gradvist afskaffer kapitalismen og tiltager sig den politiske og økonomiske magt i samfundet

- at de vigtigste produktionsmidler gradvist underlægges demokratisk samfundsmæssig styring
- at det parlamentariske demokrati vil blive styrket og udvidet i koordination med en grundlæggende forandring af statsapparatet og dannelsen af en række nye demokratiske selvforvaltningsorganer
- at strukturer og mekanismer i samfundet gradvis omdannes gennem små og store skridt, så frihed, lighed, solidaritet og økologisk ansvarlighed gøres til de bærende principper for samfundets udvikling
- at magtstrukturer og -koncentrationer nedbrydes og demokratiseres og økonomiske, politiske og sociale privilegier afskaffes og at demokratiets rækkevidde stadig udvides
- at der i de relevante parlamentariske forsamlinger skabes en alliance, der kan gennemføre de nødvendige samfundsforandringer

Alternativ C

SF vil en grundlæggende ændring af samfundet. Strukturer og mekanismer i samfundet skal i små og store skridt gradvis omdannes, så demokrati, frihed, social retfærdighed og bæredygtighed gøres til de bærende principper for samfundets udformning og udvikling.

Det bliver ikke en nem og gnidningsløs udvikling. Det vil til enhver tid være højrekræfter som vil bekæmpe ændringerne fordi højrekræfterne ikke ønsker et samfund, der fungerer med udgangspunkt i SF's værdier.

SF kan ikke løfte opgaverne alene. Hvis det skal lykkes at få ændret samfundet grundlæggende, skal der skabes en historisk vælgerblok, som ønsker og støtter en grundlæggende samfundsforandring i retning af venstreorienterede politiske værdier og mål. Denne blok skal skabe demokratisk opbakning til, at der i de relevante parlamentariske forsamlinger skabes alliancer, der kan gennemføre de forslag, som vil lede til og gennemføre de nødvendige grundlæggende forandringer som vil revolutionere samfundets indretninger og mekanismer.

Hvilke ændringer, der konkret kan og skal gennemføres og i hvilken rækkefølge det sker, kan ikke fastlægges på forhånd, da der er tale om en situationsbestemt og demokratisk proces, hvor de aktuelle muligheder må udnyttes bedst muligt.

3.2.1. Skabelse af en historisk blok

675 Vejen til socialismen går gennem en demokratisk proces, hvor samfundet omformes gennem lovgivning, men hvor det er lige så vigtigt at påvirke holdninger og skabe den nødvendige folkelige opbakning. I den forstand er der også tale om en kulturkamp om det ideologiske overherredømme i samfundet.

680 SF's demokratiske vej til socialismen betyder, at et flertal blandt vælgerne skal bakke reformprocessen op. Det er derfor af afgørende betydning at skabe en historisk blok i befolkningen, som støtter en progressiv samfundsudvikling. En sådan blok er ikke udelukkende bundet til snævre klasseinteresser og klassekampen i traditionel forstand. Det er ikke længere nok at opfatte det enkelte menneske som lønmodtager. Moderne mennesker har brug for gode og stærke visioner for at tage politisk stilling.

685 Den sociale sammenhæng, man indgår i, vil fortsat spille en vigtig rolle i menneskers politiske stillingtagen. Men det vil samtidig være muligt at vinde tilslutning til socialistiske visioner, selvom det strider imod den enkeltes helt snævre økonomiske egeninteresse.

SF vil lægge stor vægt på at appellere til bredere samfundshensyn, hvor hensynet til et stærkt fællesskab, solidaritet, miljøet, sunde fødevarer og livskvalitet for alle er i forgrunden.

690 SF tillægger de faglige organisationer stor betydning i den politiske kamp. På mange politikområder er fagbevægelsen en naturlig allieret, mens der er andre områder, hvor fagbevægelsen skal gøres til ansvarlige forvaltere af samfundsmæssige målsætninger – f.eks. socialt ansvar for de store grupper, der er udstødt fra arbejdsmarkedet eller aldrig har fået en chance for at komme ind. SF ønsker gennem et aktivt arbejde og konstruktiv dialog at gøde jorden for en fagbevægelse, der i alle sammenhænge arbejder aktivt for en grundlæggende forandring af samfundet.

700 Selvom de såkaldte græsrodsorganisationer i dag langt hen af vejen er professionelle organisationer baseret på viden, effektiv kommunikation og folkelig sympati, kan ikke mindst miljø-, ulands- og menneskerettighedsorganisationer være vigtige allierede. De konkrete kampe, der udkæmpes af disse organisationer, vil typisk svare til de opgør, SF ønsker at tage med eksisterende magtstrukturer og prioriteringer

705 **3.2.2. Flertal for en rød grøn politik**

Skal samfundet ændres grundlæggende og SF's visioner gennemføres kræver det politisk magt bag reformerne. Visioner uden vilje til at gennemføre dem er værdiløse.

710 SF vil udvikle en politisk stil, hvor partierne indgår i en langt mere åben og løbende dialog med befolkningen. Et demokratisk socialistisk partis berettigelse er netop, at det knytter løsninger på de problemer, befolkningen oplever, sammen med et politisk lederskab.

SF er parat til at påtage sig en selvstændig lederrolle for den store del af befolkningen, der kan samles om progressive og socialistiske visioner.

Alternativ A

720 SF arbejder for at få maksimal vælgermæssig opbakning bag sin røde og grønne reformkurs i form af et parlamentarisk flertal, hvis omdrejningspunkt er et markant styrket SF. Det forudsætter en selvstændig SF-profil og en politik, der på samme tid udgør et alternativ til den borgerlige blok og Socialdemokratiets reformistiske tilpasningspolitik.

725 I den forbindelse er SF parat til at løfte ansvaret i en regering – ikke som et mål i sig selv, men som et redskab til at realisere SF's visioner om et nyt og mere retfærdigt samfund. En regering med SF-deltagelse forudsætter et regeringsprogram baseret på social og økologisk ansvarlighed. En regering der anerkender SF's mandatmæssige styrke og hvis politik har et samfundsforandrende sigte, hvad angår økologiske, demokratiske, økonomiske, sociale samt globale problemstillinger.

Alternativ B

730 SF ønsker grundlæggende forandringer af samfundet, men SF erkender, at det er en langvarig proces. I denne proces er SF villig til at påtage en lederrolle for den del af befolkningen, der kan samles om progressive rød/grønne visioner.

735 SF arbejder for at få maksimal vælgermæssig opbakning bag denne røde og grønne reformkurs i form af et parlamentarisk centrum-venstre flertal. I den forbindelse er SF parat til at løfte ansvaret i en regering. Her er det centralt at dette centrum-venstre flertal i små og store skridt gennemfører grundlæggende ændringer i de strukturer og prioriteringer, som står i vejen for, at SF's samfundsvisioner kan gennemføres.

740 3.2.3. Socialisme i Europa

En socialistisk udvikling i Danmark skal gennemføres inden for en bredere international ramme. Hvis der skabes en koordineret europæisk venstreudvikling, vil de europæiske venstrekræfter have muligheder for at skabe økonomisk råderum for de enkelte landes særlige udvikling.

745 SF erkender, at demokratiet i alt væsentligt er funderet i nationalstaterne. Der findes ingen egentlig offentlighed, der strækker sig ud over nationalstaternes grænser. Men samtidig er der og har altid været problematikker, som strækker sig udover nationalstatens grænser. Derfor ønsker SF at benytte sig af mulighederne for at presse på for en mere solidarisk, bæredygtig og retfærdig udvikling på de områder, der ikke kan og bør håndteres i Danmark alene.

755 Det gælder ikke mindst indenfor EU, hvor SF – sideløbende med den danske kamp – ønsker at skabe en progressiv blok, som slås for socialistiske forandringer i EU og det øvrige Europa. En sådan progressiv blok får en tredobbelt opgave. På europæisk plan skal den gennemtrumfe solidariske og bæredygtige løsninger på grænseoverskridende problemer. I de enkelte nationalstater skal den progressive blok udnytte disse rammer til selvstændige

nationalstatslige venstreprojekter. Og endelig skal de skabe national forståelse for og støtte til andre landes venstreudvikling

760

4. Et politisk kursskifte – strategiske hovedopgaver.

765

Vejen til socialisme går gennem en dybtgående reformproces, hvor frihed, lighed solidaritet og økologisk ansvarlighed bliver grundlag for samfundets udvikling.

SF vil i en sådan proces især lægge vægt på fire strategiske hovedområder, der hver for sig og samlet udgør krumtappen i et politisk kursskifte:

770

- Et moderne økonomisk demokrati med medarbejderstyrede virksomheder og en demokratisering af samfundets magtstrukturer i øvrigt.

- En fornyelse af velfærdssamfundet, hvor medborgerskab, frihed, lighed og solidaritet er ledetråden.

- Økologisk bæredygtighed og et overordnet hensyn til miljøet som fundament for den sociale og økonomiske udvikling.

775

- En ny sikkerhedspolitik som det bærende fundament i en overordnet prioritering af global ansvarlighed og internationalt udsyn.

780

Disse områder er ledetråden og de afgørende hovedprioriteter for SF's indsats i de kommende år. Der er selvfølgelig mange andre projekter, som SF kan og vil støtte, men netop prioriteringen af fire projekter er udtryk for, at SF's vision rummer andet og mere end mindre daglige forbedringer.

4.1. Demokratisering af økonomien og magten.

785

I det 20. århundrede vandt vi kampen om det politiske demokrati. I det 21. århundrede gælder det kampen om det økonomiske demokrati og en demokratisering af samfundets andre magtstrukturer. SF vil nedbryde forældede strukturer og erstatte dem med frihed og demokrati. Mennesker skal kunne se og opleve fordelene ved og udfordringerne i at have ret til at bestemme mere og mere over deres eget liv. Det moderne menneske kræver indflydelse. Og SF tror på, at reel indflydelse vil avle krav om mere indflydelse.

790

Derfor er det helt afgørende for SF, at de demokratiske rettigheder udvides radikalt. Det gælder ikke mindst på arbejdspladserne og i forhold til økonomien og markedet. Men også den offentlige sektor skal demokratiseres som en krumtap i SF's vision om en fornyelse af velfærdssamfundet - jf. afsn. 4.2.

795

800 SF ønsker endvidere at bryde båndene mellem den økonomiske, politiske og ideologiske magt i samfundet. De snævre netværk mellem de øverste lag af embedsmænd, politikere, organisationsledere og erhvervsfolk skal brydes og erstattes med åbenhed og demokrati.

4.1.1. Demokrati på arbejdspladsen

805 Den enkelte skal have størst mulig indflydelse på sit eget liv og på samfundet som helhed. Det spiller en stor rolle for det moderne menneske – ikke mindst på arbejdspladsen. Her ligger kimen til en grundlæggende ny samfundsmodel, hvor de ansatte selv leder arbejdet demokratisk.

810 Demokrati på arbejdspladsen er imidlertid ikke en ønskedrøm i alle former. Demokratiet skal sikre indflydelse, men må ikke føre til fravær af ledelse eller svigt af hensyntagen til svagere mindretalsgrupper på arbejdspladsen. Demokratiet skal således ikke erstatte professionel ledelse på arbejdspladsen, men spille sammen med denne.

Alternativ A.

815 SF vil arbejde for, at medarbejderstyre skal være den dominerende virksomhedsform. Der vil dog fortsat være plads til en lang række andre virksomhedsformer som enkeltmandseje og delt eje.

820 Der skal skabes bedre muligheder og incitamenters for, at medarbejdere kan lede, overtage og drive virksomheder. Det kan blandt andet sikres ved at der etableres et center og en fond, som kan hjælpe medarbejdere med at starte eller overtage virksomheden – for eksempel gennem konsulentbistand, efteruddannelse, billige lån, mv.

Alternativ B.

825 SF ønsker en ændring af ejendomsforholdene, så medarbejdereje og medarbejderstyre bliver den dominerende virksomhedsform

830 Der skal skabes bedre muligheder og incitamenters for, at medarbejdere kan lede, overtage og drive virksomheder. Der skal derfor opbygges medarbejderstyrede fonde i den enkelte virksomhed. Fondene indgår som almindelig kapital i virksomheden, men skal samtidig have til opgave at understøtte og styrke arbejdspladsdemokratiet ved at investere i bl.a. udvikling, fornyelse og et bedre arbejdsliv på virksomheden. Virksomhederne skal hvert år afsætte en andel af overskuddet til fondene.

835 Der skal sættes på en markant uddannelses- og efteruddannelsesindsats som en forudsætning for en reel demokratisering . Livslang læring og uddannelse er i sig selv et gode, men er samtidig en krumtap i en fremtidsorienteret,

840 socialistisk erhvervspolitik der sammen med virksomhedsdemokratiet skal konkurrenceevnen og fremtidens produktion - ikke mindst ved at alle får mulighed for at håndtere den moderne teknologi., En del af virksomhedernes overskud skal specifikt bruges til uddannelse- og efteruddannelse af medarbejderne.

845 **4.1.2. Demokratisk regulering af markedet**

Alternativ A

850 Markedet er en meget væsentlig magtstruktur i det moderne samfund. Hvor det er velegnet til effektivt at fordele goder mellem forbrugere, er der en lang række ting, markedet *ikke* kan. Markedet kan ikke tage sociale og miljømæssige hensyn. Markedet kan ikke skabe lighed. Og markedet kan ikke stille retsgarantier.

855 SF ønsker derfor en nyordning af forholdet mellem samfund og marked, så menneskers frihed og reelle valgmuligheder bliver afgørende. For det første ved at afvikle markedsmekanismerne på vigtige dele af samfundslivet. Det gælder f.eks. i fordelingen af velfærd og sundhed, som i stedet skal fordeles efter medmenneskelige og demokratiske kriterier.

860 For det andet ønsker SF, at markedet i øvrigt underlægges en politisk regulering, som medvirker til, at samfundsmæssige hensyn i vidt omfang indgår i beslutningsgrundlaget hos markedsaktørerne. Ved anvendelse af redskaber som for eksempel konkurrenceregulering og monopollovgivning, miljøafgifter, forbud/påbud, universelle arbejdstagerrettigheder, etc. skal adfærden på markedet ændres fundamentalt. Det skal være demokratisk valgte politikere, som fastlægger rammer og spilleregler.

865 Der tages dagligt mange beslutninger af væsentlig betydning for samfundets udvikling og prioriteringer af bestyrelser og topledere i private og halvoffentlige virksomheder. De tager beslutningerne alene af hensyn til virksomhedens egne interesser. Der er ofte tale om nationale eller globale monopoler, som enevældigt træffer beslutninger af betydning for utallige borgere, arbejdstagere og forbrugere – men uden hensyntagen til disses interesser.

870 Nogle virksomheder har dog erkendt, at der også kan være fordele ved at tage sociale og miljømæssige hensyn i produktionen. De viser, at det er muligt at drive virksomhed på en samfundsmæssig forsvarlig måde.

875 Monopoler og store enheder skal modarbejdes og udfordres gennem demokratisk styring, og koncentration af investeringskapital skal underlægges krav om offentlighed og demokrati. I sektorer som finansverdenen og medicinalindustrien, der har afgørende betydning for hele samfundet, ønsker SF desuden, at det samfundsmæssige fællesskab underlægger dem demokratisk ledelse. Ligeledes kan der oprettes offentlige virksomheder, der konkurrerer med de store private virksomheder.

880 Folketinget skal formulere overordnede visioner for samfundet og herudfra fastlægge rammebetingelserne for produktionen. Det kræver en åben

samfundsdebat om, hvilken udvikling, vi ønsker. Disse ønsker og målsætninger skal findes gennem en fri demokratisk debat og beslutningsproces uden pression fra de økonomiske magthavere.

885 **Alternativ B**

Markedet er en meget væsentlig magtstruktur i det moderne samfund. Markedet er velegnet til at fordele goder mellem forbrugere, men der er en lang række ting, markedet *ikke* umiddelbart kan. Uden regulering vil markedet f.eks. ikke tage sociale og miljømæssige hensyn. Derfor skal markedet 890 reguleres.

Der tages dagligt mange beslutninger af væsentlig betydning for samfundets udvikling og prioriteringer af bestyrelser og topledere i private og halvoffentlige virksomheder. De tager beslutningerne alene af hensyn til virksomhedens egne interesser. Der er ofte tale om nationale eller globale monopoler, som 895 enevældigt træffer beslutninger af betydning for utallige borgere, arbejdstagere og forbrugere – men uden hensyntagen til disses interesser.

SF ønsker, at markedet underlægges en politisk regulering, som medvirker til, at samfundsmæssige hensyn i vidt omfang indgår i beslutningsgrundlaget hos markedsaktørerne. Ved anvendelse af redskaber som for eksempel 900 konkurrenceregulering og monopollovgivning, miljøafgifter, universelle arbejdstagerrettigheder etc., skal adfærden omkring erhvervslivets prioriteringer ændres fundamentalt. Det skal være demokratisk valgte politikere, som fastlægger rammer og spilleregler.

Nogle virksomheder har erkendt, at der er mulighed for sikre et stort langsigtet 905 overskud ved at basere produktion og prioritering på bæredygtige principper, hvor der på lige fod tages økonomiske, sociale og miljømæssige hensyn. Disse dele af erhvervslivet er vigtige allierede for SF, for de viser at det er muligt at drive virksomhed på en samfundsmæssig forsvarlig måde.

SF opfatter kampen for en demokratisk markedsregulering som international. 910 Det er således en væsentlig del af SF's demokratiske strategi, at der på f.eks. europæisk og globalt plan etableres demokratiske beslutningsfora, som kan regulere markedet.

4.2. Fornyelse af velfærdssamfundet

915 Det er afgørende for SF, at alle har gode og lige muligheder for at realisere deres drømme og livsprojekter. SF støtter varmt en mangfoldighed af forskellige livsformer og behov. Grundlæggende er alle mennesker ligeværdige, og derfor skal de også have frihed til og muligheder for at indrette deres liv, som de selv ønsker. Skal det lykkes, kræver det et opgør med den 920 store kulturelle, sociale og økonomiske ulighed, der i dag eksisterer på alle planer. Den enkeltes frie udfoldelse er forudsætningen for alles frie udfoldelse.

Men der er også en ramme og en forudsætning for friheden, nemlig fællesskabet. Fællesskabet er ansvarlig for, at personer eller grupper, som i længere tid eller midlertidigt står svagt eller har urimeligt dårlige forhold, får 925 hjælp og støtte til at komme ovenpå. Og fællesskabet er ansvarlig for at skabe

de velfærdsmæssige rammer og institutioner, som er af afgørende vigtighed for samfundets sammenhængskraft.

930 Det er nødvendigt med radikale ændringer, hvis balancerne mellem individ og fællesskab skal sikres: Bedre sikring af individets frihed, konsekvent solidaritet med samfundets svageste og etablering af forpligtende fællesskaber.

4.2.1. Frihed og velfærd

935 SF's mål med velfærdssamfundet er at give alle sociale, uddannelsesmæssige og økonomiske muligheder for at blande sig i aktivt og kritisk samfundslivet og at realisere deres livsprojekter. Derfor er det et afgørende strategisk mål for SF at etablere et velfærdssystem, der giver alle borgere disse muligheder. Skal det lykkes, er det altafgørende, at velfærdssamfundet baseres på fleksibilitet og hensyn til individets behov og muligheder frem for formynderi og bureaukrati.

940 SF vil derfor tilføje velfærden en helt ny dimension. Hvor den gamle velfærd mest drejede sig om at holde social og materiel nød fra døren, er SF's nye velfærdstanke langt mere ambitiøs. Med den nye velfærdsmodel ønsker SF at udvikle den enkeltes muligheder, ressourcer og kompetencer til at forme indholdet i sit liv i form af et medborgerskab, der både giver muligheder og stiller krav. Derfor er SF tilhænger af, at den enkelte får mulighed for at tilpasse velfærdstilbudene til sine egne behov. Velfærd skal ikke længere bare være passiv pleje, omsorg eller uddannelse, hvor den offentligt ansatte "ved bedst". Det skal være aktive tilbud med udgangspunkt i den enkeltes egne behov. Det skal være "hjælp til selvhjælp". Det skal være et moderne medborgerskab.

4.2.2. Deltagelse og indflydelse i den offentlige sektor.

955 Et centralt punkt i fornyelsen af den offentlige sektor er større indflydelse for brugerne og de ansatte. Der skal ved siden af den traditionelle offentlige sektor udvikles nye modeller omkring uddannelse, ældreomsorg, børnepasning, sundhed osv.

En stor brugerindflydelse fører til større forskelligheder i den offentlige sektor. Men denne mangfoldighed er efter SF's opfattelse en styrke.

960 Barriererne for brugeres og ansattes indflydelse skal brydes ned. Og samtidig er det nødvendigt, at der overalt i den offentlige sektor oprettes fora for selvstyre og fælles indflydelse for på den ene side borgere og brugere og på den anden side ansatte – i en form, der afhænger af den konkrete institution.

Alternativ A

965 Demokrati hænger snævert sammen med decentralisering. Derfor lægger SF megen vægt på det kommunale selvstyre og ønsker SF så mange beslutninger som muligt lagt ud i kommunerne. Folketinget skal vedtage de overordnede rammer, hvorefter det er op til det kommunale selvstyre at udfylde rammerne,

både når det gælder prioritering af, hvad pengene skal anvendes til, og hvem der skal udføre opgaverne, samt hvordan opgaverne skal udføres.

970

Alternativ B

975

Demokratiet skal udfolde sig inden for de rammer, der udstikkes i det demokratiske fællesskab i Folketinget. Solidariteten og det demokratiske ansvar kan ikke helt decentraliseres til kommuner eller institutioner. Disse rammer skal være ambitiøse mindstemål for kvaliteten af velfærden, mens den konkrete udformning skal fastlægges af ansatte og borgere i den dagligdag, velfærden udfolder sig i.

4.2.3. En velfungerende offentlig sektor

980

Alternativ A

985

Visionen om et moderne samfund med fornyet velfærd kræver en stor og velfungerende offentlig sektor. Det er en misforståelse, at man udvikler den offentlige sektor ved at indføre brugerbetaling, udlicitering eller andre markedsøkonomiske principper på velfærdsområderne. Heller ikke indførelsen af forsikringssystemer og individuelle velfærdsordninger vil udvikle andet end uligheden i samfundet. SF ønsker ikke at vende tilbage til markedsbaserede løsninger i velfærdsservicen. Men SF ønsker at forny den rolle, den offentlige sektor spiller i velfærdssamfundet.

990

Styrken ved offentlige løsninger er, at de kan få form som retsgarantier til den enkelte borger. Men i nogle tilfælde er den offentlige service ganske vist materielt tilstrækkelig, men formår ikke altid at fylde det mellem menneskelige aspekt ud, fordi offentlige og statslige løsninger må tage udgangspunkt i klare regler. Derfor kan der være god grund til at supplere med løsninger, der hverken udføres af det offentlige eller fungerer på markedsvilkår.

995

SF's mål stopper ikke med ambitionen om at forbedre den eksisterende velfærd. Vi skal udvide og udvikle en ny form for velfærd. For det første skal velfærden udvides på områder, hvor markeds kræfterne i dag spiller for stor en rolle. Det gælder bl.a. på boligmarkedet og dele af sundhedsområdet, der stadig fungerer efter samme principper som i første halvdel af det 20. århundrede.

1000

Alternativ B

1005

Et moderne velfærdssamfund må basere sig på en velfungerende offentlig sektor. Derfor er det vigtigt at den politiske ledelse af den offentlige sektor hele tiden sikrer forskellige former for opgaveløsning som indbyrdes kan konkurrere og sammen kan udvikle den offentlige sektor. Det kan være for eksempel sikres ved at overlade dele opgaveløsningen til selvstyrende medarbejdergrupper, til frivillige organisationer i det civile samfund eller til private virksomheder.

1010

I den forbindelse er det afgørende for SF at der stilles krav til de, der varetager velfærdsopgaver. Når offentlige opgaver løses af organisationer uden for den offentlige sektor, skal der stilles krav om f.eks. åbenhed, ligebehandling og demokrati.

4.2.4. Opgør med ulighed og den sociale arv.

1015

SF ønsker, at alle borgere ubetinget sikres et rimeligt eksistensgrundlag uanset baggrund. Derfor skal samfundet indrettes således, at der skabes den størst mulige grad af omfordeling fra rig til fattig. Økonomiske forskelle er et reelt problem, som ikke skal skjules i et sammensurium af udligningsordninger. Derimod ønsker SF en klar omfordeling gennem et solidarisk skattesystem og gennem målrettede overførselsindkomster. Der er brug for en mere målrettet og mere effektiv omfordeling end i den nuværende velfærdsstat.

1020

Udstødningen er helt uacceptabel i et moderne samfund. SF ønsker derfor at pålægge offentlige og private arbejdsgivere et ansvar for at løse problemerne med udstødning – både ved at fastholde medarbejdere og ved at åbne op for dem, der ikke umiddelbart lever op til kapitalismens profitkrav.

1025

Den sociale arv er en af de allerstørste barrierer for at sikre at alle får lige muligheder. Sociale forhold har desværre en ubehagelig tendens til at gå i arv. Derfor ønsker SF at bruge velfærdspolitikken aktivt til at gøre op med den sociale arv. Skal det lykkes, må der gøres op med tanken om, at sociale problemer kan løses med en check. Det kræver, at der målrettet sættes ind for at styrke den enkeltes uddannelses-, arbejdsmarkeds- og boligforhold osv.

1030

Velfærd handler ikke kun om penge. F.eks. er tid et uhyre vigtigt gode i det moderne samfund. Derfor ønsker SF, at velfærdspolitikken også giver muligheder for at fordele arbejdstiden bedre mellem livets faser.

1035

4.2.5. Plads til alle.

SF ser retten til arbejde som helt central for et moderne samfund. Et job er både et redskab til at opnå en vis økonomisk uafhængighed og en nøgle til sociale netværk og personlig udvikling. Samtidig er det fra et samfundsmæssigt perspektiv vigtigt at bruge alle de kræfter, der står til rådighed i samfundet, til at skabe den størst mulige velfærd og livskvalitet. Arbejdsløshed er uacceptabel.

1040

SF ønsker at gennemføre en lovsikret ret til arbejde kombineret med en pligt til at bidrage til samfundet gennem f.eks. uddannelse, lønarbejde, selvstændigt erhverv eller deltagelse i sociale fællesskabers løsning af samfundsmæssige opgaver. Det enkelte job skal indrettes sådan, at der tages mest muligt hensyn til den enkeltes behov og evner, og at der gives muligheder for læring og personlig udvikling i jobbet.

1045

1050

4.2.6. Ligeværdighed og mangfoldighed

Alternativ A

Særligt mange nydanskere har svært ved af få fodfæste på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet. SF ønsker et samfund, der accepterer en langt større mangfoldighed i livsformer og ser denne mangfoldighed som en styrke. Det kræver, at integrationen på arbejdsmarkedet styrkes markant, og at der sættes massivt ind mod diskrimination. Men et sådant samfund må bygge på et fælles fundament af værdier som f.eks. menneskerettigheder, demokrati, gensidig respekt og ligeværd, som både nyttilflyttere og "gamle" danskere må anerkende. Skal integrationen fungere, kræver det en indsats af begge parter.

Alternativ B

Særligt mange nydanskere har svært ved af få fodfæste på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet. SF ønsker et dansk samfund, der accepterer en langt større mangfoldighed i livsformer og ser denne mangfoldighed som en styrke. SF's mål er en ligestilling af alle etniske og kulturelle grupper i Danmark, der lever inden for de grænser, som lovgivningen sætter. Det kræver, at integrationen på arbejdsmarkedet styrkes markant, og at der sættes massivt ind mod diskrimination.

4.3. Økologisk bæredygtighed.

SF anser den globale miljøsituation for at være særdeles alvorlig. Kapitalismen er baseret på en uhæmmet økonomisk vækst, som har skabt grundlag for velfærdsforbedringer for mange i den rige del af verden, men som samtidig på alvorlig vis har forrykket balancen mellem menneske og natur.

Der sker en overudnyttelse af de naturlige ressourcer, hvilket på sigt vil medføre en alvorlig ressourcekrise. Jorden udpines med alvorlige følger for fremtidens fødevarerituation. Det alt for voldsomme udslip af CO2 medfører store klimatiske ændringer, som allerede nu mærkes i vores del af verden i form af et ustabil klima. Industrialiseringen af fødevarerproduktionen med udbredt brug af kemi og tilsætningsstoffer har store sundhedsmæssige konsekvenser, som vi ikke kender konsekvenserne af.

Den globale miljøkrise kan ikke ses isoleret fra den globale fattigdom. Miljøproblemerne - ikke mindst udpiningen af jorden - vanskeliggør i sig selv u-landenes muligheder for økonomiske fremskridt. Samtidig ville det forværre miljøproblemerne, hvis de faktisk gik gang i den økonomiske vækst.

Sammenhængen mellem de globale miljøproblemer og den globale ulighed medfører et radikalt krav om økologisk omstilling og en ny vækstmodel i den rige del af verden. Og det stiller krav om en ansvarlig global indsats til fordel for miljøet.

4.3.1. Grøn økonomi og rød ansvarlighed.

SF vil arbejde for en økonomisk udvikling, hvor der tages langt større hensyn til miljøet. Produktion og forbrug skal omlægges, så ressourceforbrug og forurening formindskes.

1095 En sådan radikal grøn omlægning forudsætter en bevidst økonomisk politik og indgreb i økonomien. Skatte- og afgiftspolitik skal give større incitamenter til produktion og forbrug af miljøvenlige produkter og til besparelser på energi- og ressourceforbruget. Erhvervspolitikken skal fremme miljøvenlig produktion. Statslige reguleringer og forbud skal fremme en sund miljømæssig udvikling. Trafikpolitikken skal omlægges så den bliver mere miljøvenlig. Der skal satses mere på økologisk fødevarerproduktion og vedvarende energi.

1100 Den økonomiske udvikling skal tage udgangspunkt i, at det økologiske råderum er blevet mindre, hvilket nødvendiggør en mindre vækst i det materielle forbrug.

1105 Til gengæld skal der arbejdes hårdt for at skabe vækst i livskvalitet, der ikke er kun er bundet til materielle goder. Og den skal sammenkædes med en social omfordeling i det danske samfund, så det fortsat vil være mulighed for materielle fremskridt for den fattige del af befolkningen. Den grønne politik skal således sammenkædes med en rød omfordelingspolitik og rød ansvarlighed. Denne omfordeling vil medføre færre materielle forbrugsmuligheder for høj- og mellemindkomster.

1110 Den værdimæssig debat om livskvalitet og "det gode liv" har stor betydning. Giver færre forbrugsgoder for den velstillede del af befolkningen nødvendigvis dårligere livskvalitet? Som et led i en ansvarlig miljøpolitik bliver det med andre ord vigtigt at formulere en vision om livskvalitet, der bygger på fællesskab og menneskelighed fremfor materiel vækst

4.3.2. Forureneren har ansvaret.

1120 SF betragter økonomiske instrumenter som et redskab til at påvirke ressourceforbrug og andre former for adfærd hos både erhvervsliv og forbrugere i markedsøkonomien. Derfor skal der indføres en bred vifte af adfærdsregulerende miljø- og ressourceafgifter.

Det er helt afgørende, at miljøhensynet kobles med en social ansvarlighed – miljøpolitikken skal indrettes, så den ikke skabe større social og økonomisk ulighed. Miljøbeskatning skal derfor kompenseres for folk med lave eller mellemstore indkomster gennem f.eks. skattesystemet.

1125 **Alternativ A**

1130 Men miljøafgifter er kun et af flere redskaber, som skal ansvarliggøre aktørerne. Miljøproblemerne kan ikke alene håndteres gennem hverken mærkning og forbrugerens frie valg eller ved at overlade kontrol og godkendelse af miljøadfærd til myndighederne. Det er nødvendigt at erhvervslivet selv får ansvaret for at deres produktion og produkter ikke er skadelige for mennesker og miljø. Det forudsætter bl.a. en konsekvent udmøntning af forsigtighedsprincippet.

Alternativ B

1135 Derimod er markedsmekanismerne helt utilstrækkelige, når det drejer sig om at sikre f.eks. fødevarer, sundhed og andre livsnødvendigheder. SF afviser at man kan lægge ansvaret for miljø og sundhed over på den enkelte forbruger,

som må træffe sine valg alene. I stedet ønsker SF at skabe sikkerhed for fødevarer kvalitet, vandmiljø osv. ved helt at forbyde de skadelige stoffer og lade staten garantere en bestemt kvalitet.

1140

Alternativ A

Miljøforbedringerne skal foretages sådan, at de ikke sænker den nuværende levestandard unødigt. Derfor ønsker SF at udvikle de bæredygtige alternativer gennem en massiv satsning på miljøvenlige teknologier. Der er store miljøproblemer, der skal løses. Men ved en massiv omstilling af forskning og produktion kan man både skabe tilstrækkelige løsninger og sikre den nødvendige folkelige opbakning.

1145

SF's vision er en ny type kvalitativ vækst, som er forbundet med en bæredygtig udvikling i forhold til miljøet. Økonomisk vækst og vækst i livskvalitet skal følges af et markant fald i miljøbelastning og ressourceforbrug. Skal den vision realiseres, er der brug for en helt ny miljøpolitik, hvor hensynet til en bæredygtig udvikling integreres i alle samfundssektorer.

1150

Alternativ B

Et miljømæssigt bæredygtigt samfund forudsætter et grundlæggende opgør med den nuværende vækstfilosofi, baseret på stigende ressourceforbrug og forurening. Et reelt bæredygtigt samfund kræver en total omlægning i produktions- og forbrugsmønstrene i de industrialiserede lande både for klodens bæreevne og set i et nord/syd fordelingsperspektiv, herunder en reduktion i den materiale levestandard for den store del af befolkningerne i nord.

1155

1160

SF vil arbejde for at de industrialiserede lande, herunder Danmark, afkobler den økonomiske vækst fra ressourceforbruget og forureningen af miljøet og naturen. Det er derfor et åbent spørgsmål, hvorvidt bæredygtighed er forenelig med en fortsat vækst i produktion og forbrug.

1165

4.3. Global bæredygtighed og international miljøpolitik.

Klimapolitikken, bevarelsen af ozonlaget og bekæmpelsen af skadelige kemikalier kræver alle globalt samarbejde. SF er derfor varm tilhænger af bindende internationale aftaler på disse områder, og ønsker at Danmark og EU lægger et maksimalt pres for at gennemføre sådanne aftaler. Samtidig ønsker SF, at internationale miljøaftaler ledsages af hårde sanktioner for de lande, der ikke overholder dem.

1170

SF lægger stor vægt på bindende miljøaftaler, men ønsker samtidig, at man tager hensyn til de enkelte landes behov for økonomisk udvikling, når man fordeler ansvaret for at nedbringe de enkelte landes behov for økonomisk udvikling. Mål for forureningsreduktion og udveksling af teknologi skal

1175

forhindre, at lande i bl.a. den tredje verden og Østeuropa begår Vestens miljøfejltagelser.

1180 Global social og økonomisk lighed er en nødvendig, men ikke tilstrækkelig forudsætning for at skabe et bæredygtigt globalt samfund. Der er brug for gennemgribende ændringer for at skabe en mere retfærdig økonomisk og social udvikling i verden. Først og fremmest skal den rige verden eftergive den tredje verdens gæld. Men dermed er ulighedsproblemet ikke løst.

1185 Der er behov for en ny form for socialt og miljømæssigt bæredygtig verdenshandel, hvor de rige lande åbner deres markeder for varer fra den fattige del af verden. Samtidig må de i lange overgangsperioder acceptere, at de fattige lande beskytter deres markeder mod Nordamerikas, Europas og Østasiens vældige pengemaskiner. Det vil på kort sigt give et pres på
1190 lavtlønsområder i den rige del af verden – herunder også i Danmark. Men på længere sigt vil større velstand i den tredje verden være en fordel for hele kloden.

Der vil i en lang periode fremover være brug for, at den rige verden giver massiv bistand til ulandene. Men bistanden skal gives langt mere målrettet til
1195 udvikling af uddannelse, produktion og velfærd og uafhængigt af donorlandets erhvervsinteresser. Bistanden skal ledsages af krav om demokrati, progressive velfærdsreformer og overholdelse af menneskerettighederne.

4.4. Global ansvarlighed og en ny sikkerhedspolitik.

1200 Socialismen har altid været international og med globaliseringens store udfordringer er en international socialistisk strategi så vigtig som aldrig nogensinde.

Selv om nationalstaterne fortsat er det væsentligste forum for demokrati og politik, stopper ambitionen om bæredygtighed, lighed og social retfærdighed
1205 ikke ved landegrænserne. SF ønsker overalt på kloden at kæmpe imod enhver form for undertrykkelse og for demokrati og menneskerettigheder. Derfor er et stærkt og demokratisk internationalt samarbejde et strategisk mål for SF.

1210 Stadig flere problemer må nødvendigvis løses i internationale fora. Indtil nu har globaliseringen primært været et liberalistisk projekt, hvor de internationale markeds kræfter og de transnationale selskaber har forøget deres magt. Et modsvar til denne globalisering forudsætter et internationalt politiske samarbejde med udgangspunkt i venstrekræfter og de nye sociale bevægelser, der i stadig stigende grad opererer globalt.

1215 En del af disse betegnes som "anti-globaliseringsbevægelser", fordi de har sat sig til modværge imod den kapitalistiske globalisering. Deres kritik er imidlertid udtryk for en vigtig folkelig kritik af en globalisering, som har skabt større uligheder i verden og forværret miljøproblemerne.

1220 SF tager afstand fra alle voldelige tendenser i de globaliseringskritiske bevægelser og vi afviser også den del, der appellerer til snæversynet nationalisme. Men vi støtter skabelsen af en global modmagt med

udgangspunkt i progressive partier og bevægelser. Vi lægger stor vægt på at skabe internationale alliancepartnere.

1225 Den internationale politik skal i højere grad dominere den internationale økonomi, hvilket forudsætter stærke internationale institutioner. Diss vil bære baseret på samarbejde mellem regeringer, men det er vigtigt at NGO'ere og folkelige bevægelser inddrages i det globale arbejde. Det forudsætter en vidtstrakt demokratisering og folkeliggørelse på alle niveauer.

1230

4.4.1. En ny sikkerhedspolitik

1235 Omdrejningspunktet for SF's internationale politik er en ny sikkerhedspolitik, som i stedet for militære løsninger satser på forebyggelse af konflikter, økonomisk udvikling, politisk demokrati og kamp for menneskerettigheder.

1240 Dette gælder ikke mindst kampen imod terrorismen, der er udnævnt til den vigtigste sikkerhedspolitiske udfordring i det nye århundrede. SF afviser imidlertid, at terrorismen kan bekæmpes med militære midler. Alene økonomisk udvikling og demokratiske reformer, som giver fremtidshåb for den brede befolkning i den fattige del af verden kan fjerne grundlaget for terrorismen.

1245 Det er således en afgørende faktor i en ny sikkerhedspolitik at skabe global retfærdighed, mindske de globale uligheder og give muligheder for alle. SF vil arbejde for, at der skæres ned i militær budgetterne og at der skabes bedre kontrol med den internationale våbenhandel. Sparede militærudgifter skal i stedet bruges til økonomisk udvikling i den fattige verden. U-landsbistanden skal sættes i vejret i hele den rige verden og der skal gennemføres handelsaftaler, som sikrer u-landene adgang til markederne i vores del af verden.

1250 Mange konflikter har baggrund i kampen om de naturlige ressourcer – ikke mindst olie og vand. Det kan forventes, at disse konflikter i de kommende år skærpes på grund af ikke mindst den rige verdens nedslidning af de naturlige ressourcer. En global miljøindsats, hvor ikke mindst den rige del af verden bruge færre ressourcer, vil således også formindske konflikterne.

1255

Alternativ A

1260 Efter ophøret af den kolde krig er begrundelsen for NATO bortfaldet og SF vil arbejde for en afvikling af NATO, som skal afløses af nye sikkerhedspolitiske strukturer, der defineres af en ikke-militær sikkerhedspolitik. Ikke mindst det europæiske samarbejde - i særlig grad EU - spiller en rolle i den sammenhæng. En samling af Europa med udgangspunkt i et udvidet EU og et tæt samarbejde med Rusland en en vigtig forudsætning for skabelse af ny sikkerhed.

1265

Alternativ B

1270

Efter ophøret af den kolde krig er der behov for en grundlæggende reform af NATO, så organisationen alene rettes mod at løse fredsbevarende og -skabende opgaver under mandat fra FN. Samtidig er der behov for nye sikkerhedspolitiske strukturer, der defineres af en ikke-militær sikkerhedspolitik. En samling af Europa med udgangspunkt i et udvidet EU og et tæt samarbejde med Rusland er en vigtig forudsætning for skabelse af ny sikkerhed.

4.4.2. En global retsorden

1275

Udviklingen efter den kolde krig og USA's internationale dominans understreger behovet for, at der etableres en egentlig global retsorden med demokrati og menneskerettigheder som grundlag. Folkenes selvbestemmelsesret må aldrig udvikle sig til en ret til at fastholde udemokratiske regimer, undertrykke mindretal eller bruge vold mod civilbefolkningen.

1280

SF ser FN som det centrale forum for løsning af internationale konflikter og som den vigtigste globale organisation til at skabe den nødvendige folkeretlige legitimitet. Men FN-systemet har brug for gennemgribende reformer for at fungere effektivt og demokratisk. Først og fremmest skal sammensætningen af Sikkerhedsrådet ændres, så det i højere grad afspejler de faktiske magtforhold i dag, og således at alle kontinenter er repræsenteret som permanente medlemmer. Samtidig skal vetoretten fjernes. .

1285

Det kan være nødvendigt i sidste ende at anvende militær magt for at gennemføre beslutninger, vedtaget i det internationale retssamfund. Enhver militær aktion skal have den nødvendige FN-legitimitet og det vil være af betydning etablere en egentlig militærstyrke i FN-regi, som får de nødvendige ressourcer så den kan fungere effektivt.

1290

4.4.3. Et helt og demokratisk Europa

1295

Alternativ A

1300

EU-samarbejdet er en væsentlig del af det internationale samarbejde og en hjørnesteen i SF's internationale strategi. SF afviser en føderal europæisk statsdannelse. Men samtidig ønsker SF at undgå, at modstanden mod de føderalistiske tendenser i samarbejdet skal udvikle sig til modvilje mod internationalt samarbejde i det hele taget.

SF har visioner for medlemskabet af EU. SF ser således EU som den afgørende ramme for det fremtidige europæiske samarbejde og en politisk kampplads mellem højre og venstre.

1305

SF betragter ikke EU som et mål i sig selv, men som et middel til at håndtere fælles udfordringer og løse fælles problemer, hvor det er nødvendigt.

Alternativ B

1310

SF betragter EU-samarbejdet som en væsentlig del af det internationale samarbejde, men afviser klart en føderal europæisk statsdannelse. SF har visioner for medlemskabet af EU, og ser EU som en vigtig ramme for det fremtidige europæiske samarbejde, og en politisk kampplads mellem højre og venstre.

1315

SF betragter ikke EU som et mål i sig selv, men som et middel til at håndtere fælles udfordringer og løse fælles problemer, hvor det er nødvendigt.

Alternativ A

1320

Det europæiske samarbejde skal bruges til at sikre rammerne for en fælles velfærdsudvikling. EU skal udvikles til et socialt, demokratisk og miljømæssigt alternativ til den amerikanske model. Det betyder, at der skal udvikles en egentlig europæisk velfærdsmodel, der af hensyn til de nationale og kulturelle forskelle skal skabe rammen for konkrete nationale varianter af modellen.

Alternativ B

1325

De europæiske velfærdsstater er og skal vedblive med at være forskellige. Men det europæiske samarbejde skal bruges til at sikre rammerne for de nationale velfærdsudviklinger. Derfor er der behov for at samle venstrekræfterne i et Europa til et opgør med den liberalistiske dominans i EU's politikker og institutioner. Den blinde tro på markedskræfterne skal erstattes af erkendelsen af, at de europæiske befolkningers interesser tilgodeses ved at give de bedst tænkelige betingelser for at udvikle demokrati, velfærd og miljø.

1330

EU-samarbejdet har en meget vigtig rolle at spille for at samle Europa. Udvidelsen med de øst- og centraleuropæiske lande er den største og vigtigste udfordring for Europa i årtier.

1335

SF ønsker at fortsætte udvidelsen som en glidende udvikling, der både skal omfatte staterne på Balkan, Maghreblandene og flere af de tidligere Sovjetrepublikker. Denne udvidelsesproces skal ikke nødvendigvis føre til, at alle lande bliver medlemmer af EU, men landene skal knyttes tæt sammen gennem forskellige, fleksible samarbejdsformer – med EU som grundstamme.

1340

Det er vigtigt, at EU i global sammenhæng formår at tegne et indholdsmæssigt modstykke til den amerikanske dominans. Ikke ved at udvikle en europæisk udgave af den amerikanske udenrigs- og sikkerhedspolitik. Men ved internationalt at presse på for en dagsorden, hvor lønmodtagerrettigheder, miljøhensyn og solidaritet med den tredje verden står højt placeret.

1345

EU er en helt særegen international konstruktion – hverken et løst samarbejde eller en egentlig statsdannelse. Derfor skal der "opfindes" en ny model for et demokratisk internationalt samarbejde i videreudviklingen af demokratiseringen af EU. SF mener at det i den sammenhæng er vigtigt at den folkelig opbakning til et sådant internationalt samarbejde fastholdes og styrkes.

1350

Alternativ A

1355

Princippet om fleksibilitet skal gøres centralt i EU-samarbejdet – bl.a. ved at fastholde og udbrede modeller som de danske undtagelser. I takt med at samarbejdet kommer til at omfatte stadig flere lande, stiger behovet for, dels at samarbejdet drejer sig mere om løsning af praktiske problemer end om opbygning af prestigeprojekter, og dels at lande kan vælge samarbejdsområder til og fra. Undtaget herfor skal være en fælles kerne om demokrati, handel, miljø og lønmodtagerrettigheder. Samtidig ønsker SF, at de nationale parlamenter skal spille en central rolle i beslutningsprocessen.

1360

Alternativ B

1365

Det er vigtigt, at EU fortsat er et forpligtende samarbejde, hvor fælles problemer kan løses og fælles muligheder kan udnyttes. Det kan kun lade sig gøre, hvis der er en fælles kerne i samarbejdet, som alle landene tilslutter sig helt og fuldt. Det drejer sig om det indre marked med den tilhørende politiske regulering (miljø- og forbrugerbeskyttelse, konkurrencelovgivning, fælles selskabsbeskatning, lønmodtagerrettigheder, aftalelovgivning, etc.). Det er imidlertid ikke vigtigt for EU, at alle medlemmerne er med i den fælles mønt eller den fælles forsvarspolitik. Sådanne områder, som ligger uden for kernen i samarbejdet, må det være frivilligt for de enkelte medlemsstater at tilslutte sig.

1370

4.4.4. Global politisk regulering og samarbejde.

1375

Liberaliseringen af de internationale kapitalbevægelser i 80'erne kalder på politisk handling. SF ønsker, at der internationalt i bl.a. EU og WTO gives mulighed for, at de enkelte lande kan genindføre demokratiske, ikke-protektionistiske restriktioner på kapitalbevægelserne. Samtidig er der også brug for internationale tiltag. SF ønsker bl.a., at der i FN-regi gennemføres en Tobin-skat på kapitalbevægelser for at udvide det demokratiske råderum i de enkelte lande betragteligt.

1380

Samtidig ønsker SF en ændret dagsorden for det eksisterende internationale økonomiske samarbejde. Den internationale liberaliseringsbevægelse og frihandelsideologi, der bl.a. har omdrejningspunkt i WTO skal bekæmpes til fordel for en accept af national, regional og global regulering til gavn for velfærd og miljø. SF ønsker at presse på gennem EU for denne globale regulering i WTO.

1385

Afslutning: et nyt samfund i et nyt århundrede.

1390

SF arbejder konsekvent for demokratisk socialisme. Ikke som en færdig formel for, hvordan samfundet skal bygges op. Men som en stadig bevægelse i retning af mere demokrati, af mere bæredygtighed og miljømæssig ansvarlighed, af mere solidaritet og social retfærdighed og af et mere fleksibelt internationalt samarbejde. Det er en stor ambition. Men kun store ambitioner flytter verden. Og SF er ikke tilfreds med verden, som den ser ud i dag.

1395

I begyndelsen af det nye århundrede har liberalismen mere vind i sejlene end nogensinde – både i Danmark og internationalt. De utæmmede markedskræfter hærger, mens velfærdssamfundene og solidariteten er presset i defensiven. Uligheden vokser i takt med selvtilstrækkeligheden. De magtfulde netværk og store virksomheder har nærmest frit spil, mens demokratiet langsomt viger.

1400

I den sammenhæng er der hårdt brug for et modspil fra venstre. Et modspil, der tager udfordringerne op og tegner et alternativ – viser, at samfundet kan forandres og bygges op på en ny måde, der er langt mere retfærdig og socialt ansvarlig. Det kræver en venstrefløj i offensiven. Det kræver en venstrefløj med selvtillid. Og det kræver en venstrefløj med tro, håb og vilje til at vise vejen til et nyt